

Generiek advies aan gemeenten voor COVID-19 maatregelen in relatie tot heropening locaties met bezoekers/gasten/deelnemers

Versie 4 juni 2020

Praktisch

De Nederlandse COVID-19 aanpak is erop gericht het virus maximaal onder controle te houden, de zorg niet te overbelasten en kwetsbare mensen in de samenleving te beschermen. Bij de (her)opening van locaties waar bezoeker, gasten of deelnemers verwacht worden, is het van belang de maatregelen van de overheid uit te voeren om het risico op verspreiding van het COVID-19 (corona)virus te verkleinen.

Wet- en regelgeving¹

Bij het openen van bedrijven gelden nog steeds de RIVM-richtlijnen. Ondernemers en bedrijven zijn zelf verantwoordelijk voor het toepassen van de RIVM-richtlijnen binnen hun bedrijf en bij de uitoefening van de werkzaamheden. De sectoren die weer opengaan moeten zich waar mogelijk houden aan de 1,5 meter afstand en aanvullende hygiëne- en beschermingsmaatregelen nemen. Veel sectoren hebben protocollen gemaakt waarin de algemene regels van het RIVM vertaald zijn naar de praktijk.

Noot: organisaties/ondernemers dienen na te gaan of er voor hun branche specifieke aanvullende maatregelen gelden (denk bijvoorbeeld aan horeca).

Locaties

- Buiten mogen mensen bij elkaar zijn als zij 1,5 meter afstand tot elkaar bewaren. Vanaf 3 personen kan worden gehandhaafd op de onderlinge afstand van 1,5 meter.
- Binnen mogen samenkomsten plaatsvinden in beginsel van maximaal 30 personen per gebouw en onder voorwaarde dat mensen 1,5 meter afstand tot elkaar houden. Er vindt altijd een checkgesprek plaats; mensen met verkoudheidsklachten blijven thuis.

Algemene maatregelen

- Hanteer een strikt ziektebeleid conform de gezondheidsmaatregelen en communiceer dit duidelijk met bezoekers en medewerkers. Er is een vragenlijst opgesteld door het RIVM die gebruikt kan worden. Ontzeg bezoekers en medewerkers mét klachten de toegang.
- Zorg dat medewerkers en bezoekers de 1,5 meter afstand kunnen bewaren, zowel onderling als van elkaar.
- Plaats informatieborden bij de ingang en hanteer looproutes, tijdschema's en een deurbeleid (indien van toepassing).
- Help bezoekers er aan te herinneren dat zij 1,5 meter afstand van elkaar moeten houden door middel van aanduidingen op de grond. Besteed hier extra aandacht aan bij wachtrijen voor attracties, toiletgroepen en eetgelegenheden.

¹ www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/ondernemers-en-bedrijven/sluiting-en-opening-van-bedrijven

- Voorkom dat veel bezoekers bij elkaar samen komen. Denk hierbij aan plekken als; toiletgroepen, in- en uitgangen, catering, garderobe/kluisjes. Zorg voor spreiding van bezoekers en voorkom dat bezoekers lang op één plek blijven staan, zodat iedereen 1,5 meter afstand van elkaar kan houden.
- Zorg dat er beschermende maatregelen worden gerealiseerd, wanneer er geen 1,5 meter afstand gehouden kan worden en het contact langer kan zijn dan 15 minuten. Denk hierbij aan bijvoorbeeld het plaatsen van spatschermen.
- Zorg dat iedereen op de locatie handhygiëne toe kan passen. Kies bij voorkeur voor een aantal centrale plekken waar een volwaardige handwasgelegenheid gerealiseerd kan worden. Zie voor meer informatie het stuk over handhygiëne.

Algemene hygiëne maatregelen

Om iedereen die aanwezig is op locatie te beschermen, is het belangrijk dat iedereen de juiste hygiënemaatregelen kan nemen. Dit is een overzicht van de belangrijkste aanvullende maatregelen. Deze maatregelen gelden voor alle aanwezigen, ook tijdens de voorbereiding en opbouw. *Let op: dit zijn aanvullende maatregelen. Het kan zijn dat in jouw branche of beroepsgroep strengere wetten en regels gelden, welke leidend zijn.*

Informeer medewerkers en bezoekers o.a. via email, website, bij de entree over de volgende zaken:

- Blijf bij klachten thuis.
- Houd 1,5 meter afstand tot andere mensen.
- Was regelmatig de handen. Zie Handhygiëne verder op in de factsheet.
- Hoest en nies in de binnenkant van je elleboog.
- Gebruik papieren zakdoekjes om de neus te snuiten en gooi deze direct weg. Was daarna direct de handen.
- Vermijd aanraking van het eigen gezicht: kom niet aan mond, neus en/of ogen.

Schoonmaak

Algemeen

- Maak altijd gebruik van het schoonmaakplan inclusief schoonmaakschema's dat beschikbaar is op de locatie. Een schoonmaakplan inclusief schoonmaakschema's, is te maken aan de hand van de algemene hygiënerichtlijn van het LCHV.
- Zorg dat alle gebruiksvoorwerpen goed schoon te maken zijn.
- Gebruik voor de schoonmaak van oppervlakken een schoonmaakmiddel zoals een allesreiniger.
- Maak gebruik van schone schoonmaak materialen.
- Maak oppervlakken en handcontactpunten die veel gebruikt of aangeraakt worden meerdere keren per dag schoon. Denk hierbij aan; het pinapparaat, telefoon, gebruikte materialen, toiletten, doorspoelknoppen, kranen, deurklinken, lichtknopjes, gebruiksvoorwerpen, stoelen, tafels, leuning, speelgoed etc.
- Desinfectie vanwege COVID-19 is niet nodig. Goede schoonmaak met een allesreiniger is voldoende.

Sanitair

- Reinig de handcontactpunten regelmatig met een allesreiniger. Doe dit bij voorkeur met een allesreiniger die in een sprayflacon zit en papieren doekjes geschikt voor éénmalig gebruik.
- Zorg voor een handenwasgelegenheid met water, vloeibare zeep, wegwerphanddoekjes en een afvalbak.
- Ook bij de sanitaire voorzieningen is het belangrijk dat er 1,5 meter afstand bewaard kan worden. Dit betekent dat eventueel wasbakken of urinoirs die te dicht op elkaar zitten kunnen worden afgeplakt. Een uitzondering voor het afplakken van urinoirs kan worden gemaakt wanneer er schaamschotten tussen de urinoirs zitten die minimaal tot de hoogte van het gezicht komen.

Ventilatie

- Zorg dat ruimtes goed geventileerd en gelucht worden. Ventileren moet 24 uur per dag en houdt in dat er de hele dag door frisse lucht in een ruimte kan komen. Luchten betekent dat ramen en deuren in een ruimte wijd open worden gezet zodat de lucht in een hoog tempo ververst kan worden. Dit dient bij voorkeur minimaal éénmaal daags gedurende 15 minuten te gebeuren.

Schoonmaken versus desinfecteren

Schoonmaken en desinfecteren zijn verschillende dingen.

Schoonmaken, wanneer iets zichtbaar vuil is, wordt gedaan met behulp van water en een schoonmaakmiddel. De zeep die in het schoonmaakmiddel zorgt dat het vuil waarin zich bacteriën en virussen bevinden loskomt van het oppervlak en verwijderd kan worden.

Met een desinfectiemiddel maak je niet schoon. Een desinfectiemiddel is bedoeld om micro-organismen af te doden of te inactiveren waarbij het aantal teruggebracht wordt tot een aanvaardbaar niveau. Dit is bijvoorbeeld belangrijk in de zorg waar veel kwetsbare mensen aanwezig zijn en allerlei (invasieve) handelingen uitgevoerd worden waarbij overdracht van micro-organismen tot vermijdbare schade kunnen zorgen. Een desinfectiemiddel heeft een specifieke gebruiksconcentratie en inwerktijd om werkzaam te kunnen zijn. Het oppervlak dient gedurende de inwerktijd contact te houden met het middel en dus nat/vochtig te blijven. De gebruikersinstructie van een middel is te vinden op de verpakking. Voor effectieve desinfectie dient een oppervlak eerst schoon gemaakt te worden omdat vuil een goede werking van het desinfectans tegen gaat.

In het 2016 uitgebrachte advies van de Gezondheidsraad "Zorgvuldig omgaan met desinfectantia" is uiteen gezet dat het verkeerd en onnodig gebruik van desinfectiemiddelen, resistentievorming van bacteriën tegen desinfectantia kan veroorzaken en zelfs het groeiende probleem van antibiotica resistentie kan vergroten. Het veelvuldig en onnodig gebruik van desinfectiemiddelen wordt onder andere hierom afgeraden.

Catering

- De uitgangspunten van HACCP zijn toereikend ten tijde van COVID-19.
- Besteed extra aandacht aan handhygiëne. Zie voor meer informatie het stuk over handhygiëne.
- Zorg dat medewerkers en bezoekers handhygiëne kunnen toepassen waar gegeten en gedronken wordt.
- Zorg dat bij uitgiftepunten bezoekers minimaal 1,5 meter afstand hebben van het uit te serveren eten en drinken, om kruisbesmetting te voorkomen.

- Op terrassen buiten geldt geen maximum aantal personen. Wel moet iedereen aan een tafel zitten en 1,5 meter afstand tot elkaar houden (behalve mensen uit hetzelfde huishouden).
- Cafés en restaurants mogen open, voor maximaal 30 mensen. Gasten moeten reserveren en vooraf een checkgesprek voeren over mogelijke risico's. In alle gevallen moeten mensen 1,5 meter afstand van elkaar houden (behalve mensen uit hetzelfde huishouden) en iedereen moet een eigen zitplaats hebben.

Ziekteverschijnselen COVID-19

Volg bij ziekteverschijnselen de adviezen op van het RIVM: blij thuis, ziek uit en zorg dat anderen niet besmet worden. Wie gedurende de dag klachten ontwikkelt, gaat direct naar huis. Dit geldt voor iedereen, zowel organisator, ondernemer, medewerker én bezoeker.

- Een organisator/medewerker die ziekteverschijnselen heeft die passen bij het nieuwe COVID-19 virus (luchtwegklachten, koorts en/of benauwdheidsklachten) kan een test aanvragen. Neem altijd eerst contact op met de leidinggevende. Bel daarna met het landelijke afsprakennummer 0800-1202. Hier kan een afspraak worden gemaakt voor een test bij de GGD.
- Blijf thuis vanaf het moment dat de klachten ontstaan totdat de testuitslag bekend is. Als je positief getest wordt, blijf dan ten minste 7 dagen thuis om uit te zieken. Als je daarna ook nog ten minste 24 uur klachtenvrij bent kun je weer aan het werk.

Handhygiëne

Handen wassen gebeurt bij voorkeur met water en zeep. Zie verder op in de factsheet voor de instructie. Een volwaardige handwasfaciliteit beschikt over een wasbak met stromend water, papieren handdoekjes, vloeibare handzeep en een afvalbak. Voor het drogen van de handen heeft het gebruik van papieren handdoekjes de voorkeur omdat bij het gebruik van handenblazers mogelijk besmette waterdruppels verspreid raken door de lucht.

Het is belangrijk dat bezoekers en medewerkers hun handen kunnen wassen wanneer zij:

- Handen hebben die zichtbaar vuil zijn;
- Wanneer de handen plakkerig aanvoelen;
- Na een toiletbezoek;
- Als er lichaamsvloeistoffen op zijn gekomen, bijvoorbeeld na hoesten, niezen of het snuiten van de neus;
- Voor en na het (bereiden van) eten;
- Na schoonmaakwerkzaamheden;
- Na het uittrekken van handschoenen.

Handdesinfectans

Biedt handalcohol alleen aan op plekken waar geen stromend water is en handhygiëne noodzakelijk is zoals bij eetgelegenheden. Handdesinfectans is het meeste effect als de handen niet zichtbaar of voelbaar vuil zijn. Het is de bedoeling dat het middel gedurende de inwerktijd met de handen wordt drooggewreven. Zijn de handen eerder droog dan de aangegeven inwerktijd dan is er mogelijk te weinig desinfectiemiddel gebruikt en is het middel onvoldoende werkzaam.

Kinderen tot 12 jaar

Wereldwijd zijn er relatief weinig kinderen gemeld met COVID-19, de ziekte die wordt veroorzaakt door het nieuwe COVID-19 virus. Ook de Nederlandse gegevens bevestigen het beeld dat er al was: kinderen spelen een kleine rol in de verspreiding van het nieuwe COVID-19 virus. De meeste verspreiding vindt plaats onder volwassenen en van volwassen familieleden naar kinderen. Verspreiding van COVID-19 onder kinderen of van kinderen naar volwassenen komt minder vaak voor. Dit betekent dat kinderen bijvoorbeeld samen buiten mogen spelen op speeltoestellen of andere attracties zonder onderling afstand te moeten houden van 1,5 m. Kinderen mogen dus ook gebruik maken van bijvoorbeeld speelgoedautomaten en spelonderdelen met aanraakpunten. Zet altijd duidelijk bij de attractie dat deze alleen geschikt is voor kinderen tot 12 jaar en zorg dat hier toezicht op wordt gehouden door een medewerker. Wanneer er niet op toe kan worden gezien dat een attractie uitsluitend wordt gebruikt door kinderen tot 12 jaar, is het advies om de attractie te sluiten.

HOE ONTSMET IK MIJN HANDEN met handalcohol ?

Neem een handvol handalcohol (ongeveer 3 ml)

2
Wrijf de handpalmen tegen elkaar

3
Wrijf de rechter handpalm over de linker handrug en omgekeerd

4
Wrijf de rechter handpalm tegen de linker handpalm met de vingers van beide handen tussen elkaar

5
Breng de achterkant van de vingers in de andere handpalm en wrijf de vingers tegen deze handpalm heen en weer

6
Wrijf de duim van elke hand in met de palm van de andere hand

7
Wrijf de vingertoppen van elke hand draalend in in de palm van de andere hand

8
Spoel de handen goed af zodat alle zeepresten verwijderd worden

9
Dep de handen droog met een wegwerphanddoekje

10
Sluit de kraan met het wegwerphanddoekje zodat de handen niet opnieuw besmet worden

30 sec

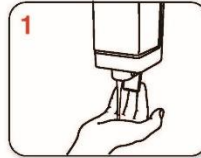
40 à 60 sec

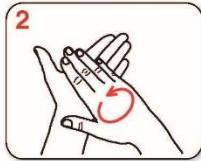
Hoe was ik mijn handen met water en zeep?

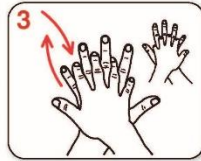
0
Maak de handen nat met water

1
Neem genoeg zeep voor beide handen en polsen

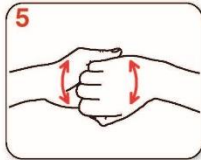
2
Wrijf de handpalmen tegen elkaar

3
Wrijf de handpalm over de handrug met de vingers in elkaar

4
Wrijf de handpalmen en de vingers in elkaar

5
Wrijf de achterkant van de vingers in de handpalmen

6
Wrijf de duim en pols in de handpalm

7
Maak een draaiende wrijvende beweging met de vingertoppen in de handpalm

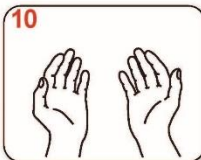
8
Spoel de handen en polsen af met stromend water

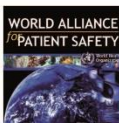
9
Maak de handen goed droog met een papieren wegwerpdoekje

40-60 sec

10
... en de handen zijn schoon

WHO acknowledges the Hôpitaux Universitaires de Genève (HUG), in particular the members of the Infection Control Programme, for their active participation in developing this material.

October 2006, version 1.